

توسل

یا

یا استمداد از اولیاء خدا

تألیف

آیه الله العظمی جعفر سبحانی

سیحانی تیریزی، جعفر، ۱۳۰۸ -

توسل یا استمداد از اولیاء خدا / جعفر سبحانی . - قم: توحید قم، ۱۳۹۳.

ISBN: 978-600-93750-8-0

۲۷۷ ص.

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیما.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

۱. توسل. ۲. شفاعت. ۳. ب. عنوان.

۲۹۷/۴۴

۱۳۹۳ ۲۹ اس ۶/۲۲۶ BP

اسم کتاب: توسل یا استمداد از اولیاء خدا

نگارش: حضرت آیت الله العظمی سبحانی

چاپخانه: مؤسسه امام صادق علیه السلام

ناشر: توحید قم

تاریخ: ۱۳۹۳

چاپ: اول

تعداد: ۱۰۰۰

صفحه آرایشی: مؤسسه امام صادق علیه السلام - محسن بطاط

مسلسل چاپ اول ۹

مسلسل انتشار: ۱۰

مرکز پخش

قم - میدان شهدا، انتشارات توحید

مؤسسه امام صادق علیه السلام

۰۹۱۲۱۵۱۹۲۷۱:۳۷۷۴۵۴۵۷ ☎

[http:// www.imamsadiq.org](http://www.imamsadiq.org)

Tohid.ir-shia.ir

فهرست مطالب

مقدمه ۱۳

بخش نخست

استمداد از اولیاء خدا

۲۱	صورت نخست
۲۱	صورت دوم
۳۳	صورت سوم
۳۹	صورت چهارم و پنجم
۴۰	اینک تشریح این نقاط پنجگانه:
۴۳	۱. آیات قرآن بر بقاء ارواح، گواهی می دهند
۴۶	۲. ارتباط با ارواح، برقرار است
۴۷	۳. اولیاء الهی مرکز کمالات می باشند
۴۸	بخش دیگر از آیات مورد بحث:
۵۲	۴. مرکز کمالات انسان، همان روح اوست:
۶۴	۵. مسلمانان و درخواست حاجت از ارواح مقدسه

بخش دوم

شفاعت فواهی از اولیاء الهی

دلایل جایز بودن درخواست شفاعت از اولیاء خدا ۷۵

- الف: درخواست شفاعت شرک است ۷۸
- پاسخ ۷۸
- ب. شرک مشرکان به خاطر طلب شفاعت از بت ها بود ۸۱
- پاسخ ۸۲
- ج. درخواست حاجت از غیر خدا حرام است ۸۲
- پاسخ ۸۳
- د. شفاعت، حق مختص خدا است ۸۳
- پاسخ ۸۴
- ه: درخواست شفاعت از مرده لغو است ۸۵
- و: خداوند مردگان را عیب ناپسند اعلام می کند ۸۵
- پاسخ ۸۶

بفش سوه

توسل به پیامبران و صالحان

- دلیل اول ۸۹
- پاسخ ۸۹
- عبادات امر توفیقی است ۹۵
- دلیل اول ۹۶
- دلیل دوم ۹۷
- پاسخ ۹۸

۱۰۵		دلیل سوم
۱۰۶		پاسخ
۱۰۷		خیالبافی به جای واقع گرایی
۱۰۹		پاسخ
۱۱۴		پاسخ
۱۱۶		چه ارتباطی میان درخواست و مقام صالحان وجود دارد؟
۱۱۷		پاسخ
۱۲۳		دلایل جواز مومل
۱۳۲		پاسخ
۱۳۳		سیره مسلمانان درباره توسل
۱۴۴		پاسخ به یک رشته پرسشها
۱۴۷		سؤال دوم
۱۴۸		پاسخ
۱۴۹		سؤال سوم
۱۴۹		پاسخ
۱۵۲		شعر صفیه در سوگ پیامبر
۱۵۳		پاسخ دو سؤال
۱۵۴		پاسخ
۱۵۴		حدیث یکم: حدیث عثمان بن حنیف
۱۵۵		سخنی درباره سند حدیث

۱۶۰	پاسخ پنج سؤال
۱۶۰	پاسخ
۱۶۳	سؤال دوم
۱۶۳	پاسخ
۱۶۴	سؤال سوم
۱۶۴	پاسخ
۱۶۵	سؤال چهارم
۱۶۵	پاسخ
۱۶۶	سؤال پنجم
۱۶۶	پاسخ
۱۶۹	حدیث دو
۱۷۰	حدیث گواه بر توسل به صفت «مجیب» است
۱۷۱	پاسخ
۱۷۲	اشکال در سند
۱۷۲	پاسخ
۱۷۷	حدیث سوم
۱۷۹	نظر ما پیرامون این حدیث:
۱۸۲	پاسخ یک رشته پرسش
۱۸۳	اینک بررسی این پرسش‌ها
۱۸۵	اشکال دوم

۱۸۶	پاسخ
۱۸۷	اشکال سوم
۱۸۸	پاسخ
۱۹۱	اشکال چهارم
۱۹۲	پاسخ
۱۹۵	اشکال پنجم
۱۹۵	پاسخ
۱۹۷	حدیث چهارم
۲۰۴	حدیث پنجم
۲۰۶	استسقاء ابوطالب در چه تاریخ بود
۲۰۹	بررسی احادیث استسقاء
۲۱۴	پاسخ یک سؤال
۲۱۸	حدیث ششم
۲۲۲	حدیث هفتم
۲۲۲	حدیث هشتم

بخش چهارم

فداوند را به حق و مقام اولیاء سوگند دادن

۲۲۹	دلیل نخست: اطلاق آیات عبادت و درخواست از خدا
۲۳۱	دلیل دوم: وقوع این نوع توسلات در اسلام

۲۳۵	اعتراض نخست
۲۳۵	پاسخ
۲۳۷	اعتراض دوم
۲۳۸	پاسخ

بخش پنجم

سوگند یاد کردن به غیر خدا

۲۴۶	دلایل ما بر حراز قسم به غیر خدا
۲۴۶	دلیل اول
۲۵۰	دلیل دوم
۲۵۹	دلایل وهابیان برای تحریم سوگند به غیر خدا
۲۶۴	حدیث نخست
۲۶۵	توضیح مفاد روایت
۲۶۵	توجیه نخست
۲۶۷	توجیه دوم
۲۶۸	توجیه سوم
۲۶۸	حدیث دوم
۲۷۲	تحلیل دیگری در حدیث
۲۷۴	نظر پیشوایان شیعه در مسأله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

توحید و یکتاگرایی از نظر عقیده و عمل دارای مراتب و درجاتی است که دانشمندان «علم کلام» درباره آن بحث و گفتگو کرده‌اند. یکی از آنها مسئله «توحید در عبادت» است که تمام پیامبران برای تحکیم آن مبعوث و برانگیخته شده‌اند و قرآن توحید در عبادت را، خط مشترک و هدف متحد تمام برانگیخته شدگان آسمانی می‌داند آنجا که می‌فرماید:

«وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ»^(۱).

«در میان هر امتی پیامبری برانگیختیم که خدا را بپرستید و از هر طاغوتی پرهیزید».

بنابراین یکتاپرستی اصل مشترکی است که قرآن آن را زیربنای

تمام شرایع معرفی می‌کند، تا آنجا که قرآن اهل کتاب را با خطاب یاد شده در زیر، مخاطب قرار می‌دهد و می‌فرماید:

﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا﴾^(۱)

«بگو ای اهل کتاب بیایید کلمه‌ای را که میان ما و شما و یکسان است، بپذیرید و آن این که جز خدای را نپرستیم، و برای او شریک قائل نشویم».

یکتا پرستی، و تحریم پرستش هر موجود جز خدا مطلبی است که تمام فرقه‌های اسلام آن را پذیرفته‌اند و احدی در این مورد سخن مخالفی ندارد به گریه آن که اگر فردی این اصل را نپذیرد، از جرگه اسلام بیرون رفته و جزو مسلمانان شمرده نمی‌شود.

آنچه در این رساله می‌گذرد پاسخ پرسش‌هایی است که امروز از طرف گروهی عنوان شده و می‌خواهند اذهان را الوده سازند این پنج پرسش عبارتند از:

۱. استغاثه و استمداد و حاجت خواهی از غیر خدا چگونه است؟

۲. درخواست شفاعت از پیامبران و پیشوایان معصوم جایز است یا نه؟

۳. در مقام درخواست چیزی از خدا، وسیله قرار دادن اولیاء الهی چگونه است مثلاً بگوییم: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَسَّلُ بِنَبِيِّكَ إِلَيْكَ» و مانند این‌ها، چه حکمی دارد؟

۴. در مقام درخواست حاجت از خدا، سوگند دادن خدا به حق اولیاء چگونه است؟

۵. آیا سوگند خوردن به غیر خدا مانند سوگند به قرآن، پیامبر و امام از نظر شرع چگونه است.

این مسائل پنج‌گانه را از دو نظر می‌توان مطالعه و بررسی کرد:

۱. آیا چنین است و ادعای و درخواست شفاعت‌ها، و توسل به اولیاء الهی، و سوگند دادن خدا با مقام آنها، عبادت و پرستش غیر خدا است و به اصطلاح با اصل «یکناپرستی» و «جز او نپرستی» منافات دارد؟ یا نه؟ و به دیگر سخن: اگر کسی بگوید: ای پیامبر گرامی حاجت ما را برآور، بیمارم را شفا بده، در حق من شفاعت کن، و...»، او با این گفتار و درخواست خود، نبی گرامی را عبادت و پرستش کرده است؟ همان‌طور که همگان خدا را عبادت می‌کنیم یا چنین درخواست‌ها مایه پرستش غیر خدا شمرده نمی‌شود حالا برایمان سودی دارد یا نه، جایز است یا جایز نیست، مسأله جداگانه است؟

بحث از این نظر در این رساله مطرح نیست، زیرا غور در این مورد بستگی دارد که معنی «عبادت» را از قرآن و حدیث و لغت به

دست آوریم، آنگاه این اعمال را با میزانی که از این مدارک به دست می‌آید بسنجیم، تا روشن شود که آیا این نوع استغاثه‌ها و درخواست‌ها، عبادت و پرستش است یا نه و از اقسام عبادت غیر خدا شمرده می‌شود یا نه.

از آنجا که ما پیرامون این موضوع در کتاب «میانی توحید از نظر قرآن» به طور گسترده سخن گفته‌ایم دیگر خود را بی‌نیاز از آن می‌دانیم که بار دیگر، به توضیح آن پردازیم علاقمندان می‌توانند به آن کتاب صفحات ۳۸۰-۴۹۰ مراجعه کنند اجمال سخن اینکه به روشنی ثابت شده است که این نوع کارها از مصادیق عبادت و پرستش نیست زیرا عبادت آن نوع خضوع زبانی و عمل در برابر کسی است که به الوهیت و ربوبیت او معتقد گردیم.^(۱) و به اصطلاح طرف سؤال را خدا اعم از واقعی و یا پنداری، بدانیم آنگاه، در برابر او خضوع کنیم ولی هرگاه او را بنده محتاج و نیازمند خدا بدانیم و او را در عمل و کار، مستقل نیاندیشیم در این صورت هیچ نوع خضوع اعم از لفظی و عملی، عبادت شمرده نمی‌شود حالا اگر عبادت شمرده نشد، سودی دارد یا نه، جایز است یا حرام؟ آن بحث دیگری است که در این رساله به توضیح آن خواهیم پرداخت.

۲. اگر ثابت شود که این نوع اعمال، از اقسام عبادت غیر خدا

۱. «الْعِبَادَةُ هُوَ الْخُضُوعُ لَشَيْءٍ عَلَى أَنَّهُ إِلَهٌ أَوْ رَبٌّ».

نیست باز جای بحث باقی می ماند و باید بحث شود که آیا چنین کارهایی از نظر شرع، (هر چند عبادت غیر خدا نیست) جایز است یا نه، زیرا ممکن است عملی عبادت غیر خدا، شمرده نشود، اما به عللی حرام گردد مثلاً به عنوان بدعت و غیره تحریم شود.

آنچه در این رساله می گذرد، مربوط به تحلیل مسائل پنجگانه است آن هم از نظر دوم و این که آیا انجام چنین اموری مشروع و جایز است یا نه؟! و بر فرض مشروع مقید و سودمند است یا نه؟ شما در این کتاب تحت فصول پنجگانه ملاک شرعی بودن این امور، بلکه بالاتر از آن را امس خواهید کرد و نصوص کتاب و سنت روشن خواهد ساخت که اسلام آن را یک امر مفید و سودمند دانسته است.

اینک بحث نخست پیرامون استمداد از ولیاء الهی.

قم - مؤسسه امام صادق علیه السلام

جعفر سبحانی

۲۰ جمادی الاخره ۱۴۰۳

۱۵ فروردین ۱۳۶۲